

כשרות המוצרים לפסח

הלכות מאת הרב ירון אשכנזי
מפקח רוחני בקו ההלכה

בראשית המאמר ברצוני להודות לכב' הרבנים:
הרב מוטי סופר (מנה' מח' כשרות חומרי גלם ותעשיית מזון בהכשר הרב לנדא)
והר' שמואל אבוחצירא (מנה' מע' כשרות שע"י הר' מחפוד) שמהם שאבתי הרבה נתונים במאמר זה.

בזמנינו הרבה מוצרים נראים כטבעיים ותמימים עוברים תהליך ייצור בתעשייה, על כן עלולה להיות בעיה עם כשרות מוצרים לפסח ויש להקפיד שלכל מוצר שקונים יש כשרות לפסח, ולהתייחס לכל מוצר שאין עליו כשרות לפסח כאל ספק חמץ.

ניתן שלש דוגמאות להמחשה:

- א.** תפוח עץ טבעי - תפוח הנקטף מהחצר מחזיק מעמד לכל היותר שבוע ימים, ואילו תפוח מהשווקים מחזיק כמה שבועות, כיצד יתכן? במפעל התפוח עובר תהליך, שטיפה להסרת הדונג הטבעי, וציפוי בדונג כימי, לאחר מכן מכניסים אותו לתוך תנור בחום של 35 מעלות, וכך חיי המדף שלו מתארכים (נ.ב אין בדונג זה חשש חמץ כלל, הדוגמא ניתנת להמחשה בלבד).
- ב.** כאשר אנו מכינים ריבת תותים בבית, הצבע אינו אחיד, המרקם והמתקות שונים מפעם לפעם. ואילו בריבה קנויה המכילה פרי, הצבע, הטעם והמרקם תמיד זהים, מדוע? כי יש תמציות טעם, צבע מאכל ומייצבים.
- ג.** וכן על אותו עיקרון, בהכנת מלפפונים חמוצים או שאר כבושים בבית, פעמים שהמלפפונים יוצאים בגוון בהיר, פעמים שרמת החמיצות משתנה. אך מלפפון חמוץ בשימורים, תמיד יהיה בגוון וטעם זהה. הוספת תמציות טעם וצבע מאכל בתהליך הייצור.

כל תמצית טעם מורכבת מעל 30 רכיבים שונים שעלולים להכיל חמץ או קטניות. צבע מאכל עלול להכיל חומר שיש בו חשש חמץ. וכן חומרים מייצבים עלולים להכיל עמילנים שיכול להיות שהופקו מחיטה (עמילן מופק מחיטה, תירס, או תפוא"א וכאשר הכימאי בודק את המוצר, אין לו דרך לדעת האם העמילן הוא של חיטה או תפוא"א, ולכן יש להתייחס לעמילן כאל ספק חמץ). לדוגמא:

- א.** אבקת מרק עוף (ומרקים להכנה מהירה) - מכילים 80% עמילן.
- ב.** שוקלד למריחה וממרחים שונים כגון חמוס, מכילים למעלה מ-20% עמילן.
- ג.** יש חומר ממתיק הנקרא "גלוקוזה" המופק מקטניות, בעיה לאוכלי קטניות.
- ד.** יש חומר הנקרא "דקסטרוזה", המופק מעמילן.

לכן כשעורכים קניות לפסח יש להקפיד ולבדוק שיש חותמת כשרות לפסח.

מוגש מטעם ארגון הידברות בשיתוף 'קו ההלכה'

רשימת מוצרים החייבים בכשרות לפסח עם מעט חשיפה לתהליך הייצור ומוצרים שלא חייבים בכשרות לפסח

בשר ודגים

בשר או דגים טריים - אינם צריכים כשרות לפסח, (משום שלא עוברים תהליכי ייצור)

בשר קפוא או דגים קפואים - חייבים כשרות לפסח.

הסיבה לדבר: כיום בשר קפוא מכיל 10% מים.

כיצד המים נספגים בתוך הבשר? מזריקים בבשר חומר הנקרא "פוספטים", הפוספטים מסייעים למים להיספג בתוך הבשר, פעמים שמזריקים הרבה מים עד שהערך התזונתי יורד ואינו עומד בתקן. ע"פ חוק צריך רמה מסויימת של חלבונים בבשר, לכן מוסיפים בהזרקה לבשר חלבון סויה או עמילן שמקורו יכול להיות חמץ. כנ"ל בשר טחון, בשר מעובד, נקניקיות ושימורי דגים.

גבינות

גבינות חייבות בכשרות לפסח. כיום תהליך ייצור הגבינה הוא על ידי מחמצות וכדי להרבות בהם את החיידקים מוסיפים כל מיני מרכיבים מחמץ גמור.

רטבים, ממרחים ותבלינים

כל הרטבים למיניהם, קטשופ, ממרחי תמרים, שוקולד, ריבות וכדומה מכילים עמילנים וכן לתבלינים פעמים מוסיפים קמח או עמילנים, כל אלו חייבים כשרות לפסח.

שמן סויה וקנולה

שמן סויה וקנולה צריכים כשרות מיוחדת לפסח, מכיון שבתהליך הייצור של השמן ייתכן ומעורב דגנים של חיטה.

כוסות קרטון, מנג'טים, נייר סופג, נייר אפיה ומגבות נייר

בכל מוצרי הנייר יש חשש של תערובת עמילנים, ולכן נייר שבא במגע עם האוכל יש להקפיד על כשרות לפסח.

כוסות קרטון, מנג'טים, נייר אפיה, נייר סופג ומגבות נייר וכו' צריך כשרות לפסח (נייר להדפסת נתונים שאינו בא במגע עם האוכל אינו צריך כשרות).

חומרי ניקוי לבית

חז"ל הגדירו שמאכל שנפסל מאכילת כלב לא נקרא מאכל ואינו דורש הכשר לכן כל מוצרי הניקיון לא מחייבים כשרות לפסח.

אוכל לחיות מחמד כגון כלבים/חתולים, תוכים ודגים.

אם המאכל מאוס לאכילת אדם אין חשש שאדם יערב באוכל שלו מאותו המזון לכן מותר להאכיל בע"ח כגון אוכל של דגים שהוא מאוס לאכילת אדם אינו צריך הכשר לפסח, וכן אוכל של תוכים. אוכל של כלבים ראוי לאכילת אדם ולכן חייב כשרות לפסח.

משחת שיניים

מלכתחילה ראוי לקנות משחת שיניים כשרה לפסח. במקרה הצורך מותר להשתמש במשחת שיניים שרגילים להשתמש בה במשך השנה, לכן מי שצריך להשתמש במשחה רפואית לשיניים או הדבקה לשיניים תותבות מותר להשתמש בפסח.

איפור, אודם ושפתון

איפור - אינו צריך כשרות לפסח.
קרמים - אינם צריכים כשרות לפסח (לבני אשכנז ראוי להחמיר).
אודם ושפתון - אם אין בהם טעם אינם צריכים כשרות לפסח.
אם יש בהם טעמים חייבים בכשרות מיוחדת לפסח.

חוט דנטלי וקיסמי שיניים

אם אין בהם טעם אינם צריכים כשרות לפסח.
אם יש בהם טעמים חייבים בכשרות המיוחדת לפסח.

פירות יבשים

כל הפירות היבשים עוברים תהליך ייצור והשבחה שונים, ולכן רצוי להקפיד על כשרות לפסח בכל הפירות, ונכתוב כמה דוגמאות של תהליכי הייצור בזה כדי להחכים את הקורא:

שזיף - עובר תהליך ייבוש בחו"ל וכשמגיע למפעל בארץ נכנס לבריכה שיש בה שמן מינרל, וכך חוזר לחיותו ולטעמו (לפעמים מערבים בתוך הבריכה עם השמן מינרל גם מלח לימון שמופק מחמץ).

חמוציות - חמוציות רגילות, יש בהם הברקה של שמן חמוניות בלבד, אפשרי לאוכלי קטניות. חמוציות ללא סוכר חייבות בכשרות לפסח (תהליך הייצור שלהם הוא שממתיקים אותם על ידי רכז תפוחים שיש בו תמציות טעם ולכן יש להקפיד על כשרות).

תאנים - מותר ללא כשרות לפסח משום שמצופה בסוכר בלבד (בתאנים ישנה בעיה קשה של תולעים, ולכן ההמלצה להימנע מאכילתם).

תמר מזן עומרי - עובר ציפוי של חומר גלוקוז שיכול להיות מופק מקטניות או תפוח אדמה או תירס ולכן למי שמקפיד לא לאכול קטניות אסור לאכול ללא הכשר מיוחד לפסח.

מישמש - יש במשמש רק חומצה גופרתית שהיא חומר כימי טהור - יש מקום לשאלת רב אם מתערבב בתבשיל של פסח.

צימוקים רגילים - אין בהם ציפוי שמן כלל - יש מקום לשאלת רב אם מתערבב בתבשיל של פסח.

סוכר, סטיביה, סוכרלוז, סוכרזית, אבקת סוכר, מלח ותה.

סוכר - ישנם מפעלי אריזה שאורזים את הסוכר באותו מקום יחד עם הקמח ושאר דגנים, במקרה כזה הקמח מתערבב עם הסוכר. ישנם מפעלים שהאריזה נעשית בנפרד כגון חברת סוגת (ניתן לקנות סוכר של סוגת ללא כשרות לפסח).

יש לציין שאין להשתמש בסוכר שנשתמשו בו במהלך השנה, ולכן מכניסים למכירה את החבילה הפתוחה של הסוכר ופותחים אריזה חדשה לפסח.

סטיביה - סטיביה נוזלית חייבת כשרות לפסח, עלי סטיביה אינם צריכים כשרות לפסח.

סוכרלוז - כשר לפסח (הסוכרלוז הוא סוכר רגיל, שפיצחו את ה DNA שלו לשתיים, ולכן אינו מזיק לחולי סוכרת).

סוכרזית - חייב כשרות לפסח.

אבקת סוכר - חייב כשרות לפסח (באבקת סוכר יש עמילנים)

מלח - רצוי להקפיד על כשרות לפסח.

יש מפעלים הטוחנים את המלח במטחנה שטחנה בה קמח ומכיון שהמלח נחשב לדבר חריף, יש החוששים לאיסור חמץ שנבלע במלח, לכתחילה רצוי לקנות כשר לפסח.

תה - חייב כשרות לפסח, כיוון שמכיל תמציות טעם ועמילן.

שמן זית

שמן זית לאכילה - ראוי שתהיה כשרות לפסח, אף שכיום רוב השמן זית הנמצא בארץ מגיע מספרד, וע"פ החוק בספרד אסור לערב שום דבר במוצר כאשר כתוב שמוצר זה הוא 100%, מכל מקום בשמנים המופקים בארץ עלולה להיות תערובת של שמן קנולה או סויה (שניתן לערבב אותם בשמן זית מכיון שיש בהם לציטין שזה חומר שממזג בין השמנים), ויש בכך בעיה לאוכלי קטניות ולכן מומלץ לקנות שמן זית כשר לפסח.

שמן זית למאור - אינו צריך כשרות לפסח.

שתיה מוגזת

כל המוגזים חייבים בכשרות לפסח.

קולה של חברת קוקה קולה כשרה לפסח כל השנה.

מוגזים דיאטטיים חייבים בכשרות לפסח.

נס קפה - נס קפה רגיל אינו צריך כשרות לפסח, אך **נס קפה בטעמים כגון וניל, מוקה, ושאר טעמים חייב כשרות.**

פיצוחים - כל הפיצוחים שאינם קלויים מותרים באכילה בפסח, **מלבד אגוזי מלך קלופים שמורחים עליהם חומר "אנטי אוקסידנט"** שלא יוציאו ריח רע ושלא ישחירו, **בכל מקרה יש לקנות את הפיצוחים באריזה סגורה עם הכשר לפסח.**

מוצרים שאינם צריכים כשרות לפסח

אורז (לאוכלי קטניות) - נהוג לבדוק שלש פעמים קודם השימוש בפסח, ויש מקפידים לשטפו ולשפשפו ביד היטב.

כל סוגי הקטניות היבשים (לאוכלי קטניות) - אינם עוברים תהליך בייצור, מותר להשתמש בכל סוגי הקטניות היבשים.

יש לציין שאין להשתמש כלל ב: חיטה, בורגול, גריסים, שיבולת שועל-קוואקר וכדומה, שעל ידי הבישול נהפכים לחמץ גמור.

ירקות קפואים - כל הירקות הקפואים כגון: אפונה וגזר, במיה, תירס וכדומה אין בהם חשש כלל ומותר להשתמש בהם בפסח, **מלבד ארטישוק קפוא** שמורחים עליו חומר מונע השחרה ובחומר זה יש מלח לימון שמופק מחמץ.

קפה שחור - אינו חייב בכשרות לפסח (עובר רק תהליך של קלייה וטחינה, אין בו חשש חמץ)

חד פעמי מפלסטיק וקלקר - כל מוצרי הפלסטיק כגון כוסות, צלחות, סכו"ם, מפות ניילון וכדומה אינם צריכים הכשר (משום שאין בהם ציפוי) וכן כלים העשויים מקלקר: מגשיות, כוסות וכו'.

תרופות וסירופים

חולים כרוניים שצריכים ליטול תרופות באופן קבע, וכל שינוי בנטילת התרופה עלול להזיק להם, מותרים בנטילת התרופה אף אם יש בה חמץ, משום שאיסור חמץ הותר לצורך חולה שיש בו סכנה.

אדם שיש לו **חולי קל** - במידה ואין תחליף לתרופה בכשרות לפסח, תרופה ככדור לבליעה בלא טעם מותר.

סירופ - חייב כשרות לפסח. (מכיון שיש בו טעם), אמנם חולה מסוכן (שיש סכנת חיים בחולי שלו) מותר ליטול גם את הסירופ בלא כשרות לפסח.

תרופות כלליות: משאפים, טיפות עיניים ואוזניים, פתילות, זריקות ומשחות רפואיות לשימוש חיצוני, על העור מותרים לשימוש.

פסח כשר ושמח לכל בית ישראל

